

Inserati se sprejemajo in velja  
tristopna vrsta:

4 kr., če se tiska 1 krat,  
12 " " " " " 2 "  
16 " " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se  
cena primerno zmanjša.

#### Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana  
pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema upravništvo  
administracije in ekspedicija na  
Starem trgu n. št. 16

# SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.  
za pol leta . . . 5 " — "  
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.  
za pol leta . . . 4 " 20 "  
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljanje  
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu blana  
števil. 190.

Izhaja petkrat na teden in sicer  
v torek, četrtek in soboto.

## Kaj bi bilo, če bi Turki zmagali?

Na to vprašanje nam daje odgovor bivši turški poslanik na Dunaji, Aleko paša, ki je pa zdaj odstavljen; ta je telegrafiral sultanu pri svojem odhodu iz Dunaja bizo tako-le: „Nemam veselja, niti poguma, vrniti se v Carigrad nazaj, ker se ne smem nadejati pravične sodbe. Žalost me obhaja, ker sprevidim, da vse zmage Turkom ne bodo nič koristile, ker vse naše (turško) gospodarstvo je tako, da nikjer ni pravice, ne reda; zopet in zopet se bodo vzdignile vstaje, in dajale sovražnikom opravičene povode, vtikati se v naše zadeve.“

Tako tedaj sodi Turek sam o turškem gospodstvu, ter je prepričan, da vse zmage Turkom ne bodo nič koristile. Ali hočemo iskati boljše priče kakor je ta turški državnik sam? O končni turški zmagi se sicer še nikakor govoriti ne more, ker zmirom imajo Rusi še več upanja do zmage, nego Turki, in vpitje nemških časnikov, da je Rusija že zgubljena, je — smešno. Vendar v vojski odločuje mnogokrat tudi sreča, in ta ni nikomur zvesta; tedaj nikakor ni izključen slučaj, da bi Rusi vojsko zgubili. Kaj pa potem? Krščanske evropejske vlade, če imajo le količkaj časti in vesti v sebi, ne morejo pripustiti, da bi vse pri starem ostalo, da bi Turek svoje kristjane davil in mučil, kakor bi se mu zljubilo. Še turkoljubni listi n. pr. „Pester Lloyd“ priznavajo, da se morajo vpeljati reforme v Turčiji, in da se mora kristjanom ravnopravnost dati. Andrassyjeve predloge glede zboljšanja stanja kristjanov na Turškem so pod-

pisale vse vevlasti, in berolinsko spomenico tudi vse razun Angleške. Ali zamorejo te vlade tako slabotne in brezvestne biti, da bi te svoje podpise zatajile ali v nemar pustile? Evropejske države — vsaj toliko poštenja jim še pripisujemo, bodo skupno tirjale od Turčije, da naj vsaj Andrassyjeve predloge sprejme, ter tudi vestno izvršuje. Kaj bo pa odgovorila Turčija, če v tej vojski zmaga? Turek zaničuje vse kristjane, in če bi Turčija zmagala, potem Osmani zmage pijani, ne bodo hoteli nič slišati od nikakoršnih prememb. Vrgli se bodo na Rumunijo, Srbijo in Črnogoro, ter bodo podjarmili te dežele z ognjem in mečem, in jih podvrgli neposredno svoji oblasti. Saj že zdaj govoré, da hočejo iz Rumunije in Srbije napraviti eno kronovino, kateri bi iz hvalečnosti za sobratovske Madjare dali kakega Madjara za guvernerja; o premembah v Bulgariji in Bosni pa ne bo smel nihče besedice črhnuti. Ni dvomiti, da se cele Evrope ne bodo vstrašili, temveč jo ošabno zasmehovali po svoji stari navadi. Kaj drugzega bi potem evropejskim vladarjem ostalo, kakor vojsko napovedati Turkom. Kar se tedaj Rusom ni brezpogojno dovolilo, namreč eksekucija Turčije, to bodo morali potem storiti sami. Kaj bodo tedaj Turkom vse zmage pomagale? To, da se bodo imeli boriti še z večjo močjo, namreč s celo Evropo. Čudeži bi se morali goditi, da bi se Turčija takej sili ubranila!

Moralna zmaga je na strani vstajnikov, to je njih najsilnejša moč, in ravno zato vzdigovale se bodo vse sile tako dolgo zoper Turka,

da bode upehan, onemogel in konečno premagan. Da bi velik kos Evrope zdihoval pod jarmom azijskih barbarov, tega Evropa ne sme in ne bode dalje trpela, iztočno vprašanje je zrelo, rešiti se mora, in kakorkoli se reši, ne more se rešiti na korist Turkom. Ne ljubezen do Slovanov in do krščanstva, ampak strah pred ošabnostjo in divjaštvom turških barbarov, ki se jih Evropa še iz prejšnjih časov spominja, ta strah bo prisilil krščanske, vladarje v zvezo zoper Turka, od katerega bi se Evropa ne imela nadejati nič dobrega, če bi po novih zmagah zadobil nov pomnožen pogum!

## Z bojišča.

Bitva pri Bjeli 21. t. m., o kateri se je Mehmed Ali ponašal, da je potolkel Ruse in jih 4000 pobil, 8000 pa ranil, bila je zopet le ardashanska laž. Vsi celo nemško-turški listi, enoglasno poročajo, da te bitve ni bilo, in da so se le pri ogledovanju sprijemale posamezne čete, da so pa Turkom vsi napadi spodleteli in da je njihova zguba jako velika. Kakor piše iz Šumle neki dopisnik, ki je ta boj sam videl, hotel je Mehmed Ali le zdatno rekognoscirati (ogledovati) in je 10 batalijonov egiptovskih poslal proti Verboki, na zahodu od Banicka-Loma. Sprva sprijelo se je bilo le topničarstvo, popoldne pa so pritiskali še pešci. Proti večeru dobili so turški batalijoni povelje, da se morajo umakniti nazaj v svoje vtrjene kraje. Pa generali so jih komaj k temu pripravili, pravi turški dopisnik, in na-

## Bog je pravičen.

(Iz nemškega po K. Bolanden u.)

(Dalje.)

„To je zanimivo; to je bila naključba“, reče Napoleon.

„O ne, to ni bila naključba, gospod! Če zgodovinske povesti vseh stoletij tako neovergljivo pričajo, da je Bog vedni branitelj svojih namestnikov na zemlji, ne smemo biti neverni.“

„Mi je žal, da ne morem na kaj takega verovati, kakor Vi, ljubi grof!“

„Tudi Vaš veliki stric v Fontainebleau ni tega veroval, — na otoku Št. Helenskem pa je že veroval. Vam li smem povedati, kaj je on govoril v pregnanstvu?“

„Le povejte, vsaj veste kako čislam jaz vsako besedo neumrjčega cesarja, reče Bonaparte.“

„Mnogokrat ponavljal je visoki pregnanec te le besede: „Oj, ko bi jaz mogel vsem, kateri imajo oblast na zemlji, zaklicati: Spoštujte namestnika Kristusovega. Ne žalite, ne stiskajte in ne preganjajte papeža, da tudi vas ne bo zmlela pravična roka vsegamogočnega, pokrovitelja Petrovega stola! „Tako je govoril in opominjal cesar na Št. Helenskem otoku. In

jaz, Veličanstvo, imam to srečo v teh nevarnih časih te besede bistroumnega cesarja ponavljati.“

„Trpljenje, ki ga je cesar v pregnanstvu prestat moral, je bilo njegovi um oslabilo, da je imel tako slabe razsodke“, zavrne Napoleon. „Vaš stric je ravno nasprotno trdil in rekel, da ravno nesreče so njegov razum izbistrile.“

„Vsaj se njegovi nazori ne strinjajo s tem kom reči“, zavrne cesar. „Glejte, Rusija že mnogo let preganja cerkev in papeža in vendar jo božja roka ne vdari.“

„Odpustite, Gospod! Rusija ni nikdar papeža pregnala, vjela ali njegovim sovražnikom izdala. Razun tega še pomislite razloček med neolikano in nekatoliško Rusijo in olikano, katoliško Francijo. Rusija ne spozna papeža za svojega cerkvenega poglavarja, tedaj ni sposobna cerkve varovati. A Francoska, katere spoznanje je na višji stopinji, ima s tem tudi večji dolžnosti in je tudi toliko bolj odgovorna. Sploh pa upam, da tudi Vašej bistroumaosti ni odšlo, da bi ne bili vidili, da tudi čez Rusijo se bliža božja roka, ako se ne zedini z resnico in trdovratno sovraži učenika vseh ljudstev.“

„Jaz se z Vami o tem ne bom prepiral, ljubi grof.“

„Ne samo Vaš veliki stric, tudi neki bistroumen knez novejših časov svaril je pred sovraštvom proti cerkvi ter je trdil, da vsako preganjanje papeža je za lastno deželo zelo nevarno“, govori goreče Retel dalje. „Oni knez bil je slavljani Friderik, pruski kralj, kojega mnogi „Veličega“ zovejo. Kakor Vam je znano, je Friderik II. ljubil pesništvo, in kar je posebno živo svojim naslednikom hotel na srce položiti, zložil je v pesem. V njegovi oporoki pa je bila med drugim ta le kitica:

Pustite v miru jezuite,

Ki splošno so veliko zla prestali;

In sploh duhovne v mir' pustite,

Ki hudo z dobrim so povračevali.

In papežu ne žugajte z orožjem,

In ne nasprotvajte napravam božjim,

Če nočete, da bodo slabi,

Prav slabi časi za vas vse nastali.

„Oporoka pruskega kralja za nas ni merodajna, reče Napoleon mrzlo. Pustimo zdaj to reč. Lepa hvala za Vašo dobro voljo.“

„Veličanstvo, zarotim Vas, ta resnobni čas spoznati!“ vsklikne grof še enkrat vneto. „Pogodba, s katero papeža njegovim sovražni-

posled je moral Sali paša sam priti, da so se podali nazaj v Cerkovno. Drugih natančnejših poročil o tej nevažni praski ni od nobene strani, in celo Mehmed Ali molči, ki bi bil poročilo za poročilom razpošiljal po svetu, če bi bil le količkaj vspeha imel.

Ruski službeni telegram o dogodkih pri Cerkveni in Plevni iz Gorenjega Studena 24. t. m. se glasi: Turški napad na cerkovno 21. t. m. bil je popolnoma odbit. Turki drugi dan niso ponovili napada in so se umaknili nazaj. Rusi so zgubili 20 častnikov in 400 vojakov, Turki pa okoli 1000 ljudi. Ruski konjiški kor, ki stoji na cesti med Plevno in Sofijo, rekognosciral je dvakrat, da pezve, kako močne so čete, ki Osman paši hité na pomoč. 20. t. m. uničil je grof Stackelberg pri Rahiti tri turške švadrone, pa se je umaknil, ko je zadel na pešce. Rusi imeli so 5 mrtvih, major Andrikajev in Ivanov pa 11 vojakov bilo je ranjenih. Polkovnik Tutolmin pregnavši turško konjištvo našel je 10 zašancanih batalijonov s topništvom in dva polka konjikov. Tutolmin je s svojimi topovi ustavil Turke, ter ostal na mestu, da jih še dalje opazuje.

Ševket paša, ki stoji med Plevno in Sofijo, naznanja 22. t. m., da je Ahmet Huci paša z živžem in streljivom došel v Denik (Dubnik), ki leži 2 uri od Plevne, ter tam nalletel na 15 batalijonov Rusov. Pričel se je boj med topničarstvom, po katerem so se morali Rusi boje umakniti. Ahmed Huci je Osmanu naznanil, da bode drugi dan marširal naprej proti Plevni.

Drug telegram poroča, da je 24. t. m. 20 batalijonov pešcev in 1 polk konjikov, ki so spremljali transport živžev in streljiva, na potu potolklo(?) Ruse in dospelo v Plevno.

Na Šipkinem klanecu Sulejman iz 14 možnarjev strelja na Nikolajevo brdo, ktere ga pa Rusi niso zapustili, kakor je bilo slišati, ampak ga hrabro branijo pred napadi turškimi. 17. t. m. ponoči priplazili so se Turki skrivaj k desnemu krilu. Podpolkovnik Sandeck ukazal je vojakom, da naj se pripravijo in počakajo. Poveljnik prve kompanije strelcev je pustil, da so se Turki približali na 50 korakov, potem pa so jih s strelom pregnali. To se je godilo okoli 5. ure zjutraj. Pozneje napali so Turki brdo še dvakrat, pa okoli 9. ure so se umaknili nazaj. V središču bili so napadi

slabeji in so ponehali okoli 8. ure zjutraj. Najsilnejši je bil ob treh zjutraj pričeti boj na Nikolajevi skali. Turki so plezali po skali na kviško, so pregnali 2 kompaniji ruski, ter granate metali med Ruse in skušali iz spletenega vejovja napraviti bližavnice. Dasi so Rusi hudo streljali nanje, so vendar prihajali čedalje bližje in so bili okoli šestih nataknilo belo zastavo z rudečim polumescem na skali. Boj je potem nekoliko potihnil, okoli poludneva pa so 3 kompanije ruske Turke vrgle čez skalovje nazaj in jih skoraj popolnoma uničile. Po skalovji ležalo je okoli 3000 mrtvih. Ruse je najprvo vodil polkovnik Tiašelnikov, ko je bil ta ranjen, knez Hilkov. Topničarstvo se je jako odlikovalo, zlasti 4. baterija polkovnika Hoffmanna in 1. baterija padlege kneza Mečerskega. Po njegovi smrti prevzel je poveljništvo lajtenant Sidorin, ki je bil pa tudi ranjen. Rusi so v tem ljutem boju zgubili 31 častnikov in okoli 1000 vojakov, ranjenih in ubitih. Med ranjenimi je tudi polkovnik generalnega štaba Rennerfeldt. Odboj napada 17. t. m. vodil je general Radecki sam. — Sulejman 23. t. m. poroča, da je 23. t. m. oddelek njegove vojne pregnal Ruse iz Jantre, dve uri od Gabrove.

Že zadnjič smo opomnili, kako lehkoverni so nekteri ljudje, ki vse verjamejo, kar jim nemško-turški listi lažejo, ne da bi sami kaj prevdarili in razsodili. In kaj zvedó v teh časnikih? nič drugega ne kot sramoto svojo, sramoto slovanskega plemena, ktera se pa tem lahkovernžem brez pomisleka dozdeva istinita. Oni nemškim listom verjamejo, da Črnogorci nosove režejo, čeravno vse vjetnike z orožjem vred domu izpuščajo, kar se prej še nikoli ni bilo zgodilo. Verjamejo, da ruski generali nič ne znajo, in so popolnem nesposobni za vojsko, in da Rusija z nobeno evropsko vlado ne sme pričeti boja, ker bi bila od vsake tepena. Vsi drugi vojskovodje in generali so izvrstni, če so tudi še vsako vojsko zgubili; francozki so sama modrost, Angleži so pamet v najem vzeli, da o slavnih Nemcih ne govorimo, katerim ga tako na svetu ni para! Samo ruski generali so nevedneži, takó da drugod vsak feldvebel več vé, ko pa kak ruski general, in zakaj? No, zato, ker je pri Plevni palo 20.000 Rusov. Tako se argumentira, obrekuje in zasramuje ruska armada. Ali zamorejo pametno misleči ljudje to sodbo potrditi? Poglejmo vendar!

Pri Plevni so Rusi naskakovali šance in trdnjave, in pri takih priložnostih jih navadno mnogo pade. Od Lome se umikajo proti Bjeli, iz strateških ozirav. Velike bitke na planem polji v Bulgariji pa še ni bilo. Kje so tedaj tiste turške zmage? Sulejman paša je na Šipkinem klanecu dan za dnem tepen, in je zgubil že več ko polovico svoje armade brez kacega vspeha in če pojde tako naprej, bodo Muhomedove nebesa kmalo premajhne za pale turške vojake.

Osman paša je v Plevni obkoljen od vseh strani, in se bo moral prej ali pozneje s celo vojsko vdati. Mehmet Ali pa mora še le pokazati, kaj zna; dozda ni imel še nobene večje bitke. Muktar paša ni mogel Ardahana nazaj vzeti, niti v rusko zemljo prodreti, on tudi še nobene velike bitke ni dobil; Rusi so se sami umaknili do svoje meje, ker je bila njihova moč premajhna, da bi bili zasedli prostorno Armenijo, in razna vtrjena mesta, ob enem pa si ohranili še dovolj močno vojno za boj z mnogoštevilnimi Turki in kurdske četami. Kavkaška vojska je še cela in neupognjena. Posebnih turških zmag tedaj nikjer ni videti; Rusi pa se zamorejo ponašati, da so vzeli Ardahan in Nikopolje, da so uničili turško podonavsko brodoge, da so srečno prekoračili Donavo, in sicer na takem kraji, da so turško moč razcepili na dva kosa, da so zaseli balkanske prelaze, ter jih dozda srečno branili. Zakaj tedaj nemški časniki toliko grdi in obrekuje ruske generale? To se lahko vgane: zato, da bi mi Slovani sami nad seboj obupali, da bi od Slovanov nikoli nobene podpore ne pričakovali, da bi sami spoznali, da nismo vredni, da bi zasolnee obsijalo, ter se sami sebe sramovali in ponižno se vklanjali mogočnemu nemškemu duhu. Rusija, pravijo, je uničena, je izbrisana iz vrste velevlavstij, in če že Turkov ne more premagati, koliko menj še le kako drugo državo. Misliti nas silijo, da bi sami Madjari Ruse natepli, ko bi do vojske prišlo! In najdejo se ljudje, ki vse to verjamejo, ker drugih časnikov ne čitajo, kakor same nemško-turške, lastne sodbe pa nemajo nobene; ne premislijo, da država, ki je iz majhnih začetkov narastla na 80 milijonov duš, ter osvojila si zemljo za zemljo okoli sebe na zapadu, jugu in iztoku, država, ki je uničevala prvega Napoleona, pred katerim se je tresla vsa Evropa razun Rusije, da država, ki se je leta 1854 branila proti peterim sovražnikom z veliko hrabrostjo, da taka država ne more biti v vojnih zadevah na tako slabih nogah, in njeni generali ne ravno najneumnejši na svetu. Med vsemi ruskimi generali našli so pri teh časnikih milost le Tottleben in Kauffmann, Zimmermann in Krüdener. A tudi v tem kaže se nemška enostranost. Ti generali so namreč rodem Nemci, in zato upijejo, naj se Tottlebnu ali Kauffmannu dá vrhovno poveljništvo čez rusko armado, ker bi nam radi dokazali, da Slovan za gospoda ni, ampak samó za hlapca, da nima duševnih zmožnosti za komandanta, in da Slovan nič ne opravi, če ga ne vodi nemški general!

## Politični pregled. Avstrijske dežele.

V Ljubljani, 26. septembra.

V južnih Tirolah imeli so 22. t. m. volitve za državni zbor namesto tistih lahouskih poslancev, ki so se poslanstvu odpovedali, ker Prатов predlog o samostalnosti južnih Tirolov ni bil sprejet. V kmečkih srenjah so

kam izdaste, bo Francosko zopet v nesrečo sunila. Jaz sem trdno prepričan o resnici tega, kar je papež Pij VII. v Fontainebleau govoril, in je Vaš stric pozneje tudi spoznal. Francoska je bila za svojo pregreho nad papežem hudo tepena s tem, da so tuje ljudstva pridrla v njo. Ker je pa Bog nespremenljiv, bodo takaj enaki vzroki enake hude posledice za seboj pripeljali. Če Francoska dopusti, da bo Pij IX. popolno oropan, brez varstva puščen, vjet ali celo umorjen, kar se brez Vašaga dopuščenja, Veličanstvo, ne more zgoditi, potem bodo. — Tu mu beseda zastane, da obmolčne.

„No, — potem bodo?“ vpraša cesar.

„Zopet tuji narod! pokončevaje Francosko obsuli in Vašemu Veličanstvu se bo tako zgodilo, kakor Vašemu stricu.“

Tu Napoleon zopet zamiži, njegovo obličje postane zopet blede ko zid.

„Vi položaja sedanjega sveta ne poznate“, grof Retel, reče cesar mrzlo. Francoska je gospodovačka celi Evropi.“

„Gospod ne pozabite, da položaj sveta je spremenljiv, in je le Bog, ki vodi našo osodo.“

„Zadosti! Sem že povedal; lepa hvala.“

„Oj, Veličanstvo, — tudi ko bi s tem ob Vašo milost prišel, ponavljam svojo prošnjo: Ne prepustite svetega Očeta njegovim sovražnikom! Stari Bog še živi! Spominjajte se besedi svojega strica, ki je rekel: Ne žalite in ne stiskajte papeža, da vas ne zmolje težka roka vsegamogočnega Boga, pokrovitelja stola sv. Petra!“

Cesar vstane. Nevoljno z roko in glavo mignivši odpravi grofa iz dvorane.

„Stari neumnež!“ govori Napoleon jezno pred se. [Če se vsled raznih oviralnih vzrokov mojemu stricu njegovo veliko delo ni posrečilo, se li meni tudi ne more posrečiti? Jaz ne morem več varovati trohnelega prestola papeževga, svojim nameram na škodo. Naka, ne bom ga. Čas hiti naprej, — tudi narčastitljivejša reč iz minulosti obledi, ovne in pade, in noben previden umirajočega ne bo oživljal.“ Tako in enako seboj govoreč sedi nekaj časa, potem vzame pero in piše zopet dalje.

(Dalje sledi.)

izvoljeni zanesljivi katoliški in konservativni možje, namreč baron Luigi Hippoliti, dekan Luigi Gentilini in duhovnik Negrelli. Bivši vstavoverni poslanci, dr. Dordi, Marchetti in dr. Venturi, ki so hoteli zopet izvoljeni biti, so sijajno propali.

#### Vnanje države.

**Francoski** socialisti so se vdeležili socijalističnega shoda v Gentu, ki jasno kaže, kaj bi se bilo nadejati, če bi Gambettovci prišli na državno krmilo. Robin n. pr. požigalce in morilce, ki so se odlikovali pri zadnji pariški vstaji pa so jih sodnije poslale v novo Kaledonijo, imenuje junake, ki se morajo vrniti ter se vvesti k mizi življenja in uživati pa pomagati ljudstvu, da razodene svoje maščevanje. Ne sme se prezreti, da je bil tudi Gambetta v Belleville-u obljubil delati na to, da se ti ljudje pomilostijo, ki so za take može, kakoršen je Gambetta, najboljši zavezniki. Robin je dalje rekel, da z ljudmi, ki kaj imajo in vladajo, ni mogoče shajati; ti ljudje so nesposobni za svobodo in se morajo poklati, da ne bodo popolnoma sprideli prave republike. Te besede so dovolj jasne, in pričajo, da se bode zopet pričela doba klanja in požiganja na Francoskem, če bi skrajna Gambettova stranka pri volitvah zmagala in spodrinila zmerne republikance stranke Mac Mahonove.

**Na Italijanskem** čedalje bolj gine javna varnost in v Neapelju sta dva plašarja v lastnem stanovanju napala nekega duhovnika in ga hudo ranila ter popolnoma oropala. General Medici, kraljev adjutant, pa je dobil pismo, v katerem je neki človek od njega zahteval 800 lir, ter mu žugal, da bode sicer v posebni brošuri razodel krivičnosti, ki so se od njega in ministra Lanza godile pri oskrbovanju Sicilije in so njemu popolnoma znane. General mu denarjev ni poslal, ampak je reč naznanil sodniji, ki je omenjenega človeka prišla. Vse radovedno pričakuje, kaj da bode sodnijska preiskava spravila na dan, — Vlada je Turčiji poslala pismo, v katerem podpira pritožbo vlade grške, da se ladijam prepoveduje ponoči prihajati v Arski zaliv.

**Na Ruskem** se bo vršila sodnijska preiskava proti neki skrivni družbi plemenitih gospa, ki so neki po raznih mestih uganjale prekanjene goljufije ter ljudem napravile škode za več milijonov rubeljev. Ta družba med svojimi udi šteje kneginje, grofinje in žene visokih vradnikov in bogatinov.

#### Izvirni dopisi.

**Iz Kompolj**, 20. septembra. (Opravičenje.) Neki dopisnik, kateri je bil seveda kot tujec slabo podučen, je v „Slovencu“ koncem meseca avgusta t. m. poročal o požaru, ki je 22. avgusta vpepelil celo vas, rekši, da sem jaz z lampo neprevidno ravnal, ko sem novi skedenj pregledoval, katerega so mi bili ravno tisti dan dodelali in tako lampo razbil in prouzročil požar. To je bilo napačno natančevanje in nepravilno sumničenje hudobnih jezikov, katerih je žalibog povsod jako obilo, ker pred sodnijo je dokazano, da sem v tej zadevi nedolžen. Prosim toraj, blagorodni gospod vrednik, blagovolite to opravičenje v obrambo moje osebe sprejeti, da bode svet znal, da sem nedolžen in po krivem obdolžen.

Janez Adamič,  
posestnik v Kompoljah.

**Z Dunaja**, 24. sept. (Katoliško časnikarstvo. „Vaterland.“) Odkar je nedavno nehal izhajati „Volksfreund“, imamo na Dunaji edini „Vaterland“, ki neprestrašeno

zagovarja katoliška načela in svetovne dogodke pretresa po pravilih vere in npravnosti katoliške. Mnogo dosedanjih naročnikov „Volksfreunda“ naročilo si je „Vaterland“, ki res tudi zasuži, da se ga poprimajo vsi katoličani, ki hočejo čitati večji v glavni stolici izhajajoč list. „Volksfreund“ poslovišči se od svojih bralcev, je prav dobro opomnil, da so si naši nasprotniki velikanski vpliv, katerega sedaj skoraj nihče uničiti ne more, pridobil, po svojim časnikarstvu, za katero jim nobene žrtve niso previsoke, noben trud ne prevelik. Katoličani smo v tem oziru še daleč za njimi in treba bo še mnogo poduka, prigovarjanja in priporočevanja, in pred vsem še britkih skušenj, preden se bomo popolnoma zdramili in spoznavši veliko važnost katoliškega časnikarstva ga po zasluženji podpirali. Prav dobro in ob enem kratko o tej važnosti piše „Vaterland“ v svojem vabilu na naročbo:

„Najvišji in nezmisljivi učenik vseh vernih, naš občeljubljeni sveti Oče Pij IX., kakor tudi prečastiti škofje so že tako dostikrat in tako živo povdarjali visoko važnost in potrebo katoliškega časnikarstva v naših časih ter njegovo marljivo podporo vsem katoličanom priporočali kot posebno dobro delo, in celo kot sveto dolžnost, in skoraj tudi vsa katoliška društva in shodi so se čedalje bolj pogostoma in čedalje bolj živo o tej reči razgovarjali in primerne sklepe delali, da bi bilo pač odveč, še le obširno razkladati potrebo, da mora vsak zvest katoličan katoliško časnikarstvo zvesto in na vso moč podpirati z naročevanjem, pridobitvijo inseratov, neposredno podporo, priporočevanjem in razširjevanjem v svojem krogu, kakor tudi z dopisi in naznanili.

Če se pretresa mogočni in stanoviti vpliv, ki ga v dobrem, še bolj pa v slabem oziru vsakdanje prebiranje časnikov pri ljudstvu zbuja; če se pomisli, da skoraj večina čitateljev svoje sodbe in nazore in večidel tudi vso svojo tako zvano omiko zajema dandanes iz časopisov in v svoji okolici razširja: se lahko ume silni in škodljivi vpliv, ki si ga je bogato podpirano in marljivo pospeševano in razširjevano liberalno časnikarstvo pridobilo do tako imenovane javnega mnenja, do mišljenja ljudstva, do volitev in s tem do postavodajalstva in vladanja v Avstriji, ki je skoraj čisto katoliška! In če pogledamo samo na silno materialno škodo, ki je vsemu ljudstvu nastala deloma vsled davkov in javnih dolgov, ki so se, odkar vlada liberalizem, strašansko pomnožili, deloma pa vsled zapeljevanja in vdeleževanja sleparskega vstanovljevanja (Gründungsschwindel) in raznoterega oderuštva in špekulacij, ter pomislimo, da bi se bili vsega tega ognili, in da bi bilo to celo nemogoče, če bi bili katoličani le majhen del tega zgubljenega denarja o pravem času obrnili v podporo katoliškega časnikarstva, da bi bilo prekosilo liberalno časopisje in njegovo razširjevanje zabranilo, ali ga celo zadušilo: si bode pač vsak previden in zvest katoličan vsaj odslej resno prizadeval, po svoji moči, po svojem premoženju in v svojih krogih katoliško časnikarstvo tako pospeševati, da mu bode kmalu mogoče prekositi in zopet spodriniti liberalno časopisje in to tem bolj, ker se sicer ni nadejati boljših časov ne v duševno-npravnem in tudi ne v materialnem oziru.“ Vabivši na naročbo dotični oklic povdarja, da bo „Vaterland“ kot strogo katoliški in konservativen časnik vselej odločno zagovarjal pravice, narredbe in koristi katoliške cerkve, da se bode

potegoval za polno resnico in za vsako pravo in sicer za pravo vsake dežele, vsakega stanu, vsake narodnosti in za pravo svobodo, t. j. za samostalnost (avtonomijo) in samovlado vsih, ki imajo za to pravico, ob enem pa tudi za potrebno edinost in moč državno in za pravice visoke krone. Na ta način upa „Vaterland“ zadostevati svoji nalogi in se prikupiti vsem previdnim katoličanom in rodoljubom. Če se bode število naročnikov še za enkrat toliko pomnožilo, obeta, da se bode tudi list še za enkrat toliko razširil, ne da bi se naročnina povikšala, ki znaša za celo leto 20 gld., za manj premožne pa samo 16 gld. Naj tedaj ta opomin ne bo zastoj, in naj se vsi katoličani poprimajo omenjenega lista, da se bomo mogli tudi v tem oziru že enkrat meriti z liberalnimi nasprotniki.

#### Domače novice.

V Ljubljani 27. septembra.

(Deželni glavar vitez Kaltenegger) se je 25. t. m. z odpusta svojega zopet povrnil v Ljubljano.

(Dr. Razlag) dobil je od državnega zbora zopet odpust za 6 tednov.

(Ljudski učitelji) imajo danes svoja zborovanja.

(Hugo vitez Perger), bivši profesor na tukajšnji realki, in vsem še jako dobro v spominu po romanu, katerega je bil tukaj proizročil, postal je učitelj na obrtniški šoli v Brnu. Dandanes vrši se vse tako hitro kakor po hlapu ali telegrafu.

(Učiteljski izpiti) za ljudske in mestne šole se bodo pričele 22. oktobra; tisti učitelji in učiteljice, ki se jih hočejo vdeležiti, naj se vsaj do 16. oktobra oglasijo.

(Mestni zbor) ima jutri ob 5. uri popoldne svojo navadno mesečno sejo. Na dnevnem redu so poročila o kanalu v Krakovem pa o vodnjakih na Št. Jakobskem trgu in pred Križanski. Tudi se bode rešilo več prošenj za sprejem v srenjsko zvezo in za podelitev meščanstva.

#### Razne reči.

— Spremembe med vradniki. Gosp. Josip Gorjup, c. k. okrajni sodnik v Kanalu je premeščen v enaki lastnosti v Kormin, na mesto g. Tomaža Grafa, kateri je postal svetovalec pri c. k. okrožni sodniji v Gorici. — C. k. okrožne sodnije tajnik g. Rechfeld v Gorici je po prav kratki bolezni 12. t. m. umrl. Imel je še le 52 let, in je bil sin značnega nekdanjega profesorja na Ljubljanski gimnaziji, pa zet rancega gimnazijskega prof. Milharčiča v Gorici. „Soča.“

— Raspisi učiteljskih služeb. Na Štajarskem: Podučiteljska služba pri sv. Lenartu v slov. gor. (4razr.) s 520 (400) gld., podučiteljska pri sv. Jurju v slov. gor. (3razr.) s 480 (370) in učiteljska služba ravno tam s 550 gld. do 30. septembra na kr. š. sv. Podučiteljska služba pri sv. Vidu pri Ptuj (3razr.) s 440 (330) in stan. do 30. sept. na kr. š. sv.

Na Goriškem: Učiteljska služba v Sežani (2razr.) s 500 gld. in stan.; služba učitelja (potovalnega) za Barko in Vavovlje s 500 gld. in stan. Učiteljske službe na enorazrednicah v Povirji, v Skopnem in na Vojšćini vse po 400 gld. in stan. do 8. oktobra na kr. š. svet. Učiteljska služba na goriški gluhonemici s slovenskim in laškim učnim jezikom. Plače je 500 gld. stanovnine pa 100 gld.. Prošnje se izročujejo deželnemu odboru goriškemu do konca tega meseca.

— Hud vihar je 22. t. m. razsajal v Skradinskem okraju v Dalmaciji, ter je pokončal več živali in zelo poškodoval hiše, gozde in vinograde. Pri Gradenu prevrnilo se je 5 ladjic in je pri tej priliki 17 ljudi poginilo. 10 mrtvih trupelj so že našli.

— „Deutscher Hausschatz“, ki si je stavil častno nalogo iz katoliških družin spodriniti veri in npravnosti nevarne liberalne zabavnike in ki tudi vestno izvršuje to svojo hvale vredno nalogo, dovršil je svoj tretji letnik. Ravnokar razposlani 18. snopič obsega te le reči: „Die Tochter des Carlisten“. Lebensbilder aus Spanien von A. de Lamothé (Fortsetzung u. Schluss.) — „Feiertag“. Gedicht von Wyl. — „Die Wiege des Benediktiner-Ordens“. Von dr. Höhler. — „Die Belagerung von Brieg in Schlesien durch die Schweden“. Episode aus dem dreissigjährigen Kriege. Nach Urkunden aus dem Schloss-Archiv zu Nachod in Böhmen von Arnold Frhr. von Weyhe-Eimke. — „Dichtergräber“. Gedicht von Baron August Odkolek. „Jakob Stainer, der Geigenmacher von Absam“. Erzählung von Franz von Seeburg. — „Dr. Eduard Hais. Ein untergegangenes Handwerk“. Nachmittägliche Wanderstudie von Ludwig Riegel. „Maria Regina“. Mitgeteilt von Berthold Anton Egger. — „Eine russische Palast-Revolution“. Von August Haack. — „Der Teufel eines Justizrathes“. Von Dr. K. . . . — „Allerlei“. — Kakor po zapopadku enako se imenovani zabavnik odlikuje tudi po svojih ilustracijah, katerih v poslednjem snopiču nahajamo te-le: „Das Kloster San Benedetto in Subiaco“. Nach einer Skizze von Dr. Höhler. — „Subiaco in Italien“. Von E. Kanoldt. — „Die heilige Grotte in Kloster San Benedetto zu Subiaco“. Nach einer Skizze von Dr. Höhler. „Monte Cassino und San Germano in Italien“. Von Lindemann-Frommel. — „Ein Blick auf das Rathhaus in Zug“. Von G. Bauernfeind. — „Dr. Eduard Heis“. — „Aus der Alpenthierwelt: Steinhühner und Mauerspecht. Von F. Specht. — „Der kleine Flüchtling“. Gemalt von R. Eisermann. — „Der Vierwaldstättersee vom Schweizerhofquai in Luzern aus“. Von Ernst Heyn. — „Der Vierwaldstättersee bei Wäggis“. Von Ernst Heyn. Tudi sta temu snopiču pridejana lični načelni list in obširno kazalo posameznih spisov, črtic itd., kakor tudi vseh ilustracij ali podob celega letnika, ki obsega 832 strani, tedaj še več kakor enaki katoliški zabavnik „Alte und Neue Welt“, dasi mu je cena ravno tista, namreč 24 krajcarjev za snopič, katerih tudi na leto izide 18. S ponosom in zadovoljnostjo se sme vredništvo ozirati na svoje dosedanje delovanje ter v pozivu do svojih bralcev po vsej pravici reči, da ima svoje sodelavce med vsemi stanovi v štirih delih sveta, namreč skoraj v vsih deželah in glavnejših mestih evropskih, v Egiptu, Palestini in zaveznih državah ameriškanih. Dosedanja skušnja nas uči, da vredništvo in založništvo tudi v tem oziru ne pretirujeta, ker naročnikom svojim obetata v prihodnjem letniku prizadevati si za čedalje popolnost v obsegu in podobah ter se vredna skazati čedalje večjega zaupanja nemškega jezika zmožnih katoličanov, kar priča že obseg l. snopiča prihodnjega letnika, v katerem med drugim nahajamo: „Die Deutsch-Amerikaner“. Roman von Adolf Schirmer. — „Ein Königsmord durch Freimaurer“. Von Dr. Karl Tornow. — „Katholische Lebensbilder“. „Johann Bernard Brinkmann, Bischof von Münster“. — „Reiseskizzen aus dem heiligen Lande“. „Auf dem Libanon“. Von Johann Fahrngruber,

Rektor des österreichischen Pilgerhauses in Jerusalem. — „Aus der ewigen Stadt“. „Das römische Forum“. Von Dr. Anton de Waal. — „Aerztliche Buss- und Strafpredigten“. I. „Ein Sündenregister aus der Küche“. Von Dr. J. A. Schilling. — „Chronik des russisch-türkischen Krieges“. — „In schwerer Zeit“. Illustriertes Gedicht von Georg Freiherrn von Dyhern. — „Sagen aus Nassau“. „Die Maid von Bergen“. Von Dr. Franz Alfred Muth. — „Bilder aus Oesterreich“. Salzburg. — „Die Schildkröten auf der Sandinsel“. Von Dr. Karl Löffler. Med podobami pa: „Johann Bernard Brinkmann, Bischof von Münster“. — „Ein musikalischer Genuss“. — „Eine amtliche Bekanntmachung in Tirol“. — Unsere Prämie: „Kindesschlummer am Sommertag“. — „Bacharah am Rhein“. — „Das römische Forum“. — „Heidnisches Spottbild auf den gekreuzigten Heiland“. — „Salzburg“. — „Heimkehr eines oberbayrischen Holzfuhwerkes“. — „Auf der Flucht“. — „Der Todfeind des Coloradokäfers“. Prav toplo tedaj ta zabavnik priporočamo vsim, zlasti pa družinam in zavodom katoliškim, kakor tudi posameznim nemškega jezika zmožnim ljudem, ki bodo v njem našli mnogo zabavnega in kratkočasnega, ob enem pa tudi jako podučljivega in koristnega berila. Ta izvrstni zabavnik izhaja v založbi slavnoznane Fr. Pusteta v Ratisbonu in se zamore naročiti pri vsakem knjigotržcu, ter velja, kakor smo že opomnili, 24 krajcarjev snopič, katerih prvi izide že meseca oktobra tega leta. G. založnik naročnikom daje razun tega še prav lepo premijo, ktera navadno presega vse druge enake izdelke.

— Pripravnica za učiteljsko izobraževališče na Proseku začne s 1. oktobrom svoj četrti tečaj. Šola je, kakor piše „Edinost“, namenjena v prvej vrsti za mladeniče, ki se hočejo posvetiti učiteljskemu stanu. Kedor to šolo z dobrim uspehom dovrši, se sprejme koj prihodnje leto po prestanem sprejemnem izpitu v prvi tečaj učiteljskega izobraževališča v Kopru. Da se ubogim pa pridnim učencem kolikor mogoče poduk polajša, podeljuje vis. ministerstvo za uk in bogočastje stipendije, in sicer prejme na pripravnici 10 učencev po 50 gld. podpore. Vendar se pri podeljevanji stipendij posebno na to gleda, da je dotični učenec priden in talentiran. Lenuh, naj si bode še tako ubožen, se pač ne more podpirati. V drugej vrsti je pa tudi pripravnica namenjena onim mladeničem, ki ne mislijo študirati kake srednje šole, ampak želijo doma pri gospodarstvu ostati in potrebujejo zato večje izobraženosti, nego jim jo more ljudska šola podeliti. Razume se pa, da nimajo mladeniči, ki ne mislijo učitelji postati, do podpore nobene pravice. Pogoji za sprejem so: 1. Dovršeno 14. leto, ali saj do konca tek. leta; 2. fizična sposobnost in pravna nepokvarjenost; 3. odpustno spričevalo ljudske (ali meščanske) šole. Oglasiti se je čas ves ta mesec pri šolskem voditeljstvu pismeno ali ustno. V Gorici prihodnje leto po poročilu „Soče“, ne bo več pripravnice za učiteljsko izobraževališče.

#### Eksekutivne dražbe.

27. sept. 3. Kump iz Pogorelea, 3. Križe s Toplega vrha, 3. Šekula iz Jurne vasi, 3. Šuštaršič iz Irče vasi, 3. Cimermančič iz Dolž, 3. Bojanc iz Šmihle, 3. Petrič iz Prečine, vsi v Novem mestu. 3. Marine iz Oskerta, 3. Banžer iz Petrine, 2. Briake z Jesenovega vrha, vsi v Kočevji. 3. Povše iz Hrastja, v Mokronogu. 3. Jaklič iz Mulave, v Zatičini. 2. Nered iz Dednika in 2. Jakopič iz Poznikova oba v Lašičah.

28. sept. 3. Stonič iz Črnomlja, 3. Rom iz Maverla, oba v Črnomlju. 3. Krušič iz Št. Vida, 3. grof Lanthierovo, oba v Vipavi. 3. Kompare in 3. Smerekar iz Metlike, 2. Mihelčič in Semiča, vsi v Metliki. 2. Anzele iz Studenca, 2. Pupar iz Lešnjakov, 2. Zalar iz Lešnjakov, 2. Zakrajšek iz Blok, 2. Skerl iz Krušč, 2. Knaus iz Raven, vsi v Ložu. 2. Skinder iz Čirja v Krškem. 2. Celhar iz Št. Petra. 1. Žele iz Rodohove vasi, oba v Postojni. 3. Šabec iz Zagorja, 1. Fatur iz Bač, oba v Bistrici.

#### Vabilo k naročevanju

### „SLOVENCA“.

„Slovenec“ velja kakor dozdej:

Za Ljubljano:

|                              |              |
|------------------------------|--------------|
| Na dom pošiljan za celo leto | 9 gl. — kr.; |
| „ „ „ „ pol leta             | 4 „ 50 „     |
| „ „ „ „ četrt leta           | 2 „ 30 „     |
| „ „ „ „ en mesec             | 80 „         |

V administraciji sprejeman:

|                    |               |
|--------------------|---------------|
| Za celo leto       | 8 gl. 40 kr.; |
| „ pol leta         | 4 „ 20 „      |
| „ četrt leta       | 2 „ 10 „      |
| „ en mesec         | — „ 70 „      |
| posamezne številke | — „ 7 „       |

Po pošti:

|                    |               |
|--------------------|---------------|
| Za celo leto       | 10 gl. — kr.; |
| „ pol leta         | 5 „ — „       |
| „ četrt leta       | 2 „ 50 „      |
| „ en mesec         | — „ 90 „      |
| posamezne številke | — „ 8 „       |

Za bogoslovce, dijake in učitelje:

|              |              |
|--------------|--------------|
| Za celo leto | 6 gl. — kr.; |
| „ pol leta   | 3 „ — „      |
| „ četrt leta | 1 „ 50 „     |

List pošljemo vsem dosedanjim naročnikom. Kdor se ne misli naročiti, naj ga pošlje nazaj, ker ga sicer smatramo kot naročnika. Tudi prosimo tiste gospode, ki naročnine še niso poravnali, da bi to storili prej ko mogoče, da tudi mi poravnamo račun v tiskarni.

Naročnina se pošilja najceneje po poštinih nakaznicah (Postanweisungen)

opravništvu,  
Stari trg, hiš. šte.

#### Telegrafične denarne cene 26. septembra.

Papirna renta 63.70 — Srebrna renta 66.10 — Zlata renta 74 — 1860letno državno posojilo 111.50 Bankine akcije 848 — Kredita akcije 203.30 — London 117.90 — Srebro 104.75. — Ces. kr. eskini 5.65. — 20 frankov 9.45.

#### V Št. Koncijanu na Dolenskem,

prav v farni vasi, kjer je pošta in 4 sejmi, je

### domačija na prodaj,

ali pa se dá tudi za več lét v najem (štant.) Hiša je zidana, s prostorno bokano kuhinjo, zraven poslopje s zidanim keldram in strojarijo, katera tudi zdaj, iz domače, in sosednih fará, mnogo dela dobiva z vsim potrebnim orodjem. Tudi je zidano poslopje, v katerem je prostorna vinska klet, prostoren živinski hlev, zraven še tudi 1 leseni, zgoraj skeden in 3 senice, kozolec in 3 svinjaki. Ima boršt, pravico na srejskem pašniku živino in konje pasti, od 8—10 mernikov posetve lastnih njiv, in  $\frac{1}{2}$  ure od doma vinograd, v katerem se v dobri letni pridelu po 50 veder prav dobrega vina. Poslopja so v dobrem stanu. — Tudi letošnje poljske pridelke s klajo vred lahko dobi kupec ali pa štantman. Pripravno je to posestvo tudi za kakega duhovna v pokoju, ker hiša ni daleč od cerkve.

Natančne pogoje naznani **Fr. Jeršič**, duhoven pod Št. Jurjem, pošta Loka pri Zagorji ob Savi. (1)